

QANDLI DIABET ASORATLAR

Tursunova Hilola
Ubaydullayeva Muharramxon
Rohmonova Dinora

Toshkent tibbiyot akademiyasi talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada qandli diabet bilan kasallangan bemorlarda kasallikning asoratlarini ko'rib chiqamiz*

Kalit so'zlar: *neyropatiya, glyukoza, retinopatiya, akantoz, skleroz, infeksiya*

Qandli diabetning asoratlari o'tkir yoki vaqt o'tishi bilan surunkali rivojlanadigan va ko'plab organ tizimlariga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan muammolarni o'z ichiga oladi. Qandli diabetning asoratlari hayot sifatini sezilarli darajada yomonlashishi va uzoq davom etadigan nogironlikka olib kelishi mumkin. Umuman olganda, qondagi glukoza miqdori yaxshi nazoratda ushlab turiladigan bemorlarda asoratlar juda kam uchraydi va unchalik jiddiy emas. Qandli diabetning boshlanish yoshi, diabet turi, jinsi va genetikasi kabi ba'zi xavf omillari xavfga ta'sir qilishi mumkin. Boshqa sog'liq muammolari chekish, semizlik, yuqori qon bosimi, yuqori xolesterin darajasi va muntazam jismoniy mashqlar etishmasligi kabi diabetning surunkali asoratlarini kuchaytiradi. Qandli diabetning asoratlari COVID-19 kasalligi uchun kuchli xavf omili ekanligi aniqlandi. Diabetik nefropatiya surunkali buyrak kasalligiga olib kelishi mumkin bo'lgan buyrak shikastlanishi bo'lib, ohir oqibat buyrak dializ talab qilishi mumkin. Qandli diabet kattalardagi buyrak etishmovchiligining eng keng tarqalgan sababidir.

Diabetik neyropatiya g'ayritabiiy va zaif sezuvchanlik, odatda oyoqlardan boshlanadigan "qo'lqop va paypoq" taqsimotida, lekin potentsial boshqa nervlarda, keyinchalik ko'pincha barmoqlar va qo'llarda. Neyropatiya diabetik oyoqqa olib kelishi mumkin. Diabetik neyropatiyaning boshqa shakllari mononevrit yoki otonomik neyropatiya sifatida namoyon bo'lishi mumkin.

Diabetik retinopatiya, ko'z retinasida mo'rt va sifatsiz yangi qon tomirlarining o'sishi, shuningdek, makula shishi (makulaning shishishi), buko'rishning jiddiy yo'qolishi yoki ko'rlikka olib kelishi mumkin bo'lgan kasallik. Rivojlangan dunyoda keksa bo'lmagan kattalar orasida ko'rlikning eng keng tarqalgan sababi retinopatiyadir.

Diabetik ensefalopatiya - kognitiv funksiyaning pasayishi va demensiya xavfining ortishi, shu jumladan diabetda kuzatiladigan Altsgeymer kasalligi.

Diabetik kardiomiopatiya, yurak mushagining shikastlanishi, yurakning bo'shashishi va diastolik disfunktsiya va natijada yurak etishmovchiligiga olib keladi; bu holat qon glyukozasining yuqori darajasidan vaqt o'tishi bilan qon tomirlariga etkazilgan zarardan mustaqil ravishda yuzaga kelishi mumkin.

Erektıl disfunksiya - Qandlı diabet bilan og'rigan erkaklarda erektil disfunksiyaning tarqalishining jinsiy aloqa uchun etarli darajada erektsiya mustahkamligiga ega bo'la olmaslik erkaklar orasida 20 dan 85% gachaligi aniqlangan. Erektıl disfunksiyasi bo'lgan erkaklar orasida diabetga chalinganlar diabetga chalinmagan erkaklarga qaraganda 10-15 yil oldin ushbu muammoga duch kelishadi.

Periodontal kasallik (milk kasalligi) diabet bilan bog'liq, bu diabetni davolashni qiyinlashtirishi mumkin. Bir qator sinovlar tasdiqladiki, 2-guruh qandlı diabetli bemorlarning milk kasalligi ham borligi aniqlangan.

Bundan tashqari quydagi belgilar ham namoyon bo'ladi:

1. Bakterial infeksiyalar - Qandlı diabet bilan kasallangan odamlarda bir qator bakterial infeksiyalar paydo bo'lishi mumkin, ular orasida:

- Styes (asrning bezlari infeksiyalari)
- Qaynaydi
- Follikulit (soch follikulalarining infeksiyalari)
- Karbunkullar (terining va uning ostidagi to'qimalarning chuqur infeksiyalari)
- Tirnoq atrofidagi infeksiyalar

2. zamburug'li infeksiyalar - Infeksiyani asosan Candida albicans nomi bilan mashhur bo'lgan qo'ziqorin turlari qo'zg'atadi. Bu mayda pufakchalar va tarozilar bilan o'ralgan aksariyat qizil joylarda qichima toshmalarini keltirib chiqaradigan xamirturushga o'xshash qo'ziqorin. Ushbu yuqumli kasalliklar ko'pincha terining iliq va nam burmalarida, masalan, ko'krak mintaqasida, tirnoq atrofida, barmoqlar va oyoq barmoqlari orasida, og'iz burchaklarida, qo'ltiq osti va sonda paydo bo'ladi. Tez-tez uchraydigan qo'ziqorin infeksiyalari jok qichishi, sportchining oyog'i, halqa qurti (halqa shaklidagi qichishadigan joy) va qichishishni keltirib chiqaradigan qin infeksiyasini o'z ichiga oladi.

3. Nigeriyalik akantoz- Bu holat ko'p hollarda bo'yin, qo'ltiq osti va bo'rilarining yon tomonlarida ko'tarilgan va paydo bo'lgan jigarrang yoki sarg'ish rangdagi joylar. Odatda ortiqcha vaznga ega odamlar paydo bo'ladi. Asosiy davvo vazn yo'qotishdir. Ba'zi buyurilgan malhamlar og'irlikni kamaytirishga yordam beradi.

4. Raqamli skleroz - Ba'zida qandlı diabet bilan og'rigan odamlarda qo'llarning orqa qismida zich, qalin mumsimon teri paydo bo'lishi mumkinki, barmoq bo'g'imlari harakatlana olmaydi. Ushbu muammoning yagona echimi qonda shakar miqdorini nazorat ostiga olishdir.

Qandlı diabetning eng keng tarqalgan va og'ir asoratlaridan biri diabetik oyoq deb nomlanadi. Alomatlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Neyropati - Qandlı diabet tufayli kelib chiqqan asab buzilishi og'riq, issiqlik va sovuq kabi hislarni sezish qobiliyatini pasaytiradi. Natijada, ba'zida bemorda terining parchalanishi yoki terining infeksiyasi bo'lishi mumkin va buni sezmaydi. Odatda, shifokor odatdagi poyabzaldan ko'ra maxsus terapevtik poyabzal kiyishni maslahat beradi.

2. Teridagi o'zgarishlar- Oyoq terisi juda quruq bo'lib qoladi. Ba'zan, u ham tozalanishi va yorilishi mumkin. Oyoqlarni to'g'ri quritish va neft jeli bilan yopishtirish muhimdir. Oyoq barmoqlari orasiga yog 'yoki qaymoq qo'ymang. Qo'shimcha namlik ham infektsiyani keltirib chiqarishi mumkin.

Kallus ishlab chiqarish - Kallus - terining yoki har qanday yumshoq to'qimalarning qalinlashishi va qattiqlashishi. Buning sababi oyoq ostida yuqori bosimni yaratishdir. Agar o'z vaqtida davolanmasa, bu oyoq yarasi yoki ochiq yaraga olib kelishi mumkin. Pomza toshidan har kuni foydalanish kallusni nazorat ostida saqlashga yordam beradi.

4. Oyoq yarasi - Oyoq yarasi odatda oyoqning yon tomonlarida paydo bo'ladi, odatda yarashmagan poyabzal kiyish natijasida paydo bo'ladi. Har qanday yara davolanmasa, infektsiyani keltirib chiqarishi mumkin, natijada u oyoq-qo'lning yo'qolishiga aylanishi mumkin. Hindistondagi eng yaxshi endokrinologlarning ta'kidlashicha, oyoqni himoya qilish uchun maxsus poyabzal, kamar yoki gips kiyish kerak. Oshqozon yarasi ustida yurishdan saqlanib, chunki u uni kattalashtirib, oyoqqa chuqurroq infektsiya keltirib chiqarishi mumkin.

5. Qon aylanishining yomonligi - Qandli diabet tufayli oyoq tomirlari torayib, qattiqlashishi mumkin. Ushbu yomon qon aylanishi oyoqni infektsiyaga ko'proq moyil qiladi va davolash qobiliyatini pasaytiradi. Chekishdan saqlanish va xolesterolni nazorat ostida ushlab turish holatni nazorat qilishda yordam berishi mumkin. Jismoniy mashqlar qon aylanishining sustligi uchun ham yaxshi. Bu oyoq va oyoqlarda qon oqimini rag'batlantiradi. Sog'lom, yaroqli, qulay poyabzalda yuring, ammo ochiq yaralar bo'lganda yurmang.